

foodprint

Stroom Den Haag

Eetbaar Park: een kunstproject van Nils Norman

Locaties: Stadsboerderij Herweijerhoeve en het complex van Amateursuindersvereniging Nut en Genoegen, Den Haag

Hoe komt Eetbaar Park er uit te zien? Wat gaat er gebeuren en wanneer?

Op de stadsboerderij in het Zuiderpark creëert Nils Norman een tuin van circa 40x20 meter. Centraal staat een bijzonder paviljoen met een kleine verblijfsruimte waar medewerkers kunnen verpozen, een opslagruimte voor o.a. tuingereedschap en waar ook informatie te verkrijgen is voor omwonenden, bezoekers en scholen. Rondom het paviljoen komen een aantal installaties die duurzame functies demonstreren, zoals een composttoilet en -vat, een wormenbak en een wilgenschip voor natuurlijke waterzuivering.

Op het complex van Nut en Genoegen komt, op een nog ongebruikt stuk grasland, een cirkelvormige permacultuurtuin. In het midden van deze voor iedereen toegankelijke tuin verrijst een ontmoetingsplek in de vorm van een grote tafel met pergola. In de bosschages grenzend aan de permacultuurtuin wordt een avontuurlijke kinderspeelplek ingericht.

In november 2009 wordt gestart met het grondwerk en de aanleg van beide tuinen. Naar verwachting kan vanaf april 2010 begonnen worden met de bouw van de paviljoens en kan een maand later de eerste oogst binnengehaald worden.

Een kunstwerk dat groeit en bloeit en heerlijke groente en fruit oplevert, dat is wat de Engelse kunstenaar Nils Norman (1966, woont en werkt in Londen) heeft bedacht voor de Haagse stadsboerderij Herweijerhoeve in het Zuiderpark en voor het complex van Amateursuindersvereniging Nut en Genoegen daar vlakbij aan de Meppelweg. Voor beide plekken ontwerpt hij onder de titel Eetbaar Park een speciale moestuin op basis van permacultuur. Hij doet dit op uitnodiging van kunst- en architectuurcentrum Stroom Den Haag en boeren- en burgerinitiatief Gezonde Gronden/Permacultuur Den Haag. Het project vormt een onderdeel van Foodprint, een uitgebreid programma dat de hechte relatie tussen voedsel en de stad wil benadrukken. Gezonde Gronden zal vanaf november 2009 samen met cursisten en vrijwilligers de aanleg en het onderhoud van beide tuinen verzorgen.

Permacultuur is een bijzondere vorm van ecologisch (moes)tuinieren, waarbij verschillende planten, bomen en struiken zo gecombineerd worden dat ze elkaar versterken. Een boom zorgt voor schaduw, sommige planten trekken nuttige insecten aan, terwijl weer andere vocht vasthouden of voedingsstoffen van dieper uit de bodem naar boven halen. De compost uit de tuin zorgt voor een vruchtbare bodem. In permacultuur werk je met de natuur samen in plaats van haar te bestrijden.

Met Eetbaar Park wil Nils Norman onderzoeken, wat tuinieren volgens permacultuur voor een stad als Den Haag zou kunnen betekenen. Stel je de krop sla voor die op de Schenkstrook groeit in de luwte van de erwt die langs de maïs omhoog kruipt. Wat zijn de voordelen als we plantsoenen en groenstroken volgens de methode van de permacultuur aanplanten? Biedt dat een interessant en duurzaam alternatief voor de huidige vorm van groenvoorziening? Wat is de meerwaarde voor omwonenden?

Eetbaar Park wordt mede mogelijk gemaakt door bijdragen van Fonds 1818 en het Jaar van het Groen van de Gemeente Den Haag. Met dank aan Natuur en Milieu van Gemeente Den Haag en Amateursuindersvereniging Nut en Genoegen voor hun medewerking en het ter beschikking stellen van grond.

Fonds 1818

Meer weten over Eetbaar Park of permacultuur? Mee tuinieren of bouwen?

In de loop van 2010 worden tal van activiteiten georganiseerd om het publiek nader over Eetbaar Park te informeren, maar ook over permacultuur, tuinontwerp, -aanleg en -onderhoud, verhoogde bedden, pergola's, kruidenspiralen, composteren en dergelijke.

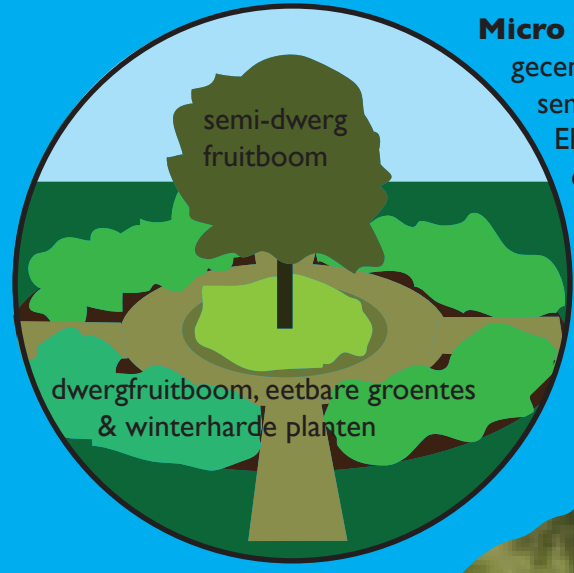
Als u enkele uren (of meer) per week beschikbaar bent en wilt leren hoe permacultuur in de praktijk werkt, dan is het meehelpen in één van beide tuinen een gezellige, gezonde en leuke manier om dat te ontdekken. Wilt u informatie over de publieksactiviteiten ontvangen, of wilt u zich als vrijwilliger aanmelden, neem dan contact op met Gezonde Gronden: t. 070-3569978 www.permacultuur.nu www.gezondegronden.nl

Foodprint

Eetbaar Park is een activiteit in het kader van Foodprint, een initiatief van Stroom Den Haag, dat je visie op voedsel verruimt. Meer informatie over het totale programma van lezingen, excursies en presentaties: www.foodprint.stroom.nl www.stroom.nl

Stroom
Den Haag

Micro Bos- en Tuinkernen
 gecentreerd tussen dwerg- en semi-dwergfruitbomen. Elke kern creëert een cirkelvormig bed van circa 9 meter +. Zo wordt zichtbaar wat er met een kleine stadstuin bereikt kan worden.

Permacultuur Park
 Stadsboerderij De Herweijerhoeve, Zuiderpark, Den Haag. Een eetbaar park open voor publiek met een speciaal daarvoor ontworpen 'low-impact' paviljoen waar workshops, lezingen en presentaties worden gehouden. Toegankelijk voor publiek en met een kleine bibliotheek en tentoonstellingsruimte. In de ruimte eromheen komen zones waar demonstraties kunnen worden gegeven over stadstuinieren, de opvang van regenwater en compostering. Ingebed tussen de Micro Bos- en Tuin-Kernen.

Iedere kern heeft een centrale fruitboom waaromheen veelsoortige begroeiing wordt geplant – culinair, aromatisch, eetbaar, medicinaal en tevens geschikt als habitat voor dieren en insecten. De kernen zullen zich over de jaren ontwikkelen.

Schooltuinen

Opvang Regenwater
 Opvang van regenwater en grijs waterfiltratie in stedelijke gebieden.

Container Tuinieren
 Het gebruik van potten en containers die ideaal zijn voor voedselproductie in kleine stadstuinen, op daken en balkons.

Plantenkas

Bestaande Boomgaard

Compostering en Grondreiniging

Composteertechnieken voor kleinschalige stads- en volkstuinten, wormenvaten, broeikas- en turbo-compostering. Ecologisch herstel en bescherming van grond.

Volkstuinen